

РОДИНАТА Е ТАКАВА, КАКВАТО Я НОСИМ В СЪРЦАТА СИ

Катя Костова
Директор на „Арт театър“, Берлин,
Федерална Република Германия
www.arttheaterbg.com

Годината е 1994. Градът – Пещера. На сцената на местното читалище Андрей Баташов играе спектакъла „Секс, наркотици и рокендрол“ с чувствителността на актьор, с великолепна характерност и тънка ирония и яростен темпоритъм. Затаили сме дъх, следейки лутанията на човешкия дух, неговата двойственост и уязвимост, а иронията в играта му ни кара да се замислим, че рано или късно хората тръгват назад по път, изпълнен с мъдрост и надежда.

В това време аз съм едно лъчезарно и пълно с енергия младо момиче. Работя в пещерското читалище, влюбена съм в театъра и през ум не ми минава, че година по-късно ще събера най-необходимите си вещи в куфар и ще последвам съпруга си в преследване на мечтата за по-добър живот в Германия.

Тогава да пребиваваш и работиш в Германия, не беше както сега. Малцина имаха право на законен статут и работни визи. Моето семейство изпълваше всички условия и благодарение на предприемчивостта, която носехме в гените си, скоро успяхме да се адаптираме към новата държава и да създадем собствен бизнес. Животът си вървеше както в песента на „Щурците“, а на мен ужасно много ми липсваха театралните вечери и допира до изкуството на любимите ми творци.

Дванайсет години по-късно България стана пълноправен член на ЕС и все повече българи избраха да се установят и работят в Германия. В рамките на няколко години се обособиха български диаспори в големите градове. Създадоха се много нови български училища, които подкрепени от посолството и генералните консулства, се превърнаха в образователни средища. Постепенно в мен започна да назрява идеята за създаване на организация, която да обединява културните потребности на сънародниците ни и в същото време да популяризира българската култура в Германия. Времето, в което се занимавах с култура в финансовата ми независимост ме доближаваше все повече към моменпещерското читалище, беше оставило своя траен отпечатък завинаги, а та, в който да стартирам своята кауза.

Точният момент дойде, когато съдбата пресече пътя ми с Георги Тошев. Това се случи на изложба на художника Светослав Светославов – Славето, която беше организирана от Българския културен институт в Берлин. Там Татяна Лолова представи картините на своя съпруг по уникален начин, пълнен с обич и възхищение. Накара гостите на изложбата да се пренесат в един свят от картини, роли и случки. Виждах очарованието и вълнението на хората и още преди да е свършила изложбата, реших, че културната организация, която ще създам, ще носи името Арт театър, а първият спектакъл, който ще организирам, ще бъде моноспектакълът „Дуенде“ на Театър 199 „Валентин Стойчев“. В главната роля, естествено – Татяна Лолова.

И така започна трескава подготовка на турнето на спектакъла. Съвместната ми работа с екипа на Театър 199 се оказа плодотворна и пълна с нови идеи. Наложих се екипът ни да изработи на място в Берлин декора на представлението, така че да бъде еднакъв с този на сцената на софийския театър. Наехме прекрасни зали в Берлин, Хамбург и Мюнхен, а желаещите да гледат спектакъла бяха повече от местата в салоните. Успехът беше

грандиозен. Любимата на всички актриса Татяна Лолова игра като владетелка на дуендето в едноименния моноспектакъл. Тя грабна душите, ума и сърцата на публиката и се сля с нея. Тогава усетих, че българите обичат българския театър и имат нужда от него. Гледах пълните със сълзи очи на хората, дошли от различни градове, и се гордеех, че именно любимата на всички българи Татяна Лолова постави основите на Арт театър.

След „Дуенде“ исках да зарадвам публиката с нещо като дълго любовно писмо без адресат. Писмо, в което е написано всичко, което искаме да кажем на тези, които обичаме или сме обичали някога. Избрах постановката „Хората от Оз“ на най-награждавания съвременен български драматург Яна Борисова, която пише пиесата специално за Цветана Манева, след като я наблюдава повече от 7 години. За мен беше истинско предизвикателство, че имах възможност да организирам спектакъл на режисьора Галин Стоев, изигран от актьорите Цветана Манева, Атанас Атанасов, Вежен Велчовски, Стефан Вълдобрев и Радена Вълканова. Тази пиеса потопа публиката в един друг свят – свят, в който хората се разбират и обичат. Посланието, което остави, е, че всички ние трябва да се отнасяме към другите с чувствителност и разбиране, а не да се опитваме да ги променим. Ние трябва да приемем всеки човек такъв, какъвто е, да го разбирате, да го обичате...

Именно това прави Арт театър с публиката. Спектаклите свършват, дългите аплодисменти утихват, актьорите излизат във фойето на театъра и там започва истинският празник. Посреща ги една аудитория, която е много по-различна и по-емоционална от тази в България. Тук те споделят сълзите в очите на публиката и се наслаждават на една атмосфера на наелектризирано обожание. Артистите отделят на всеки човек нужното време, а докато чакат да дойде техният миг, останалите хора създават контакти и се сближават. Тези фойета имат функцията на пространство за срещи на различни хора, които чрез културните си потребности създават едно отворено и сплотено българско общество. Културният афиш на Арт театър и до днес продължава да се пълни със заглавия на постановки от българските театрални сцени и в него личи добрият вкус на подбор. Останахме верни на желанието си да предлагаме само стойностни културни събития. В началото най-трудно беше да научим публиката ни да прави разлика между истински стойностното и халтурата. За щастие успяхме.

Преди две години Арт театър стартира още една своя инициатива, която амбициозно нарекохме „Известни актьори четат съвременни български автори“. Новият формат се прие изключително добре от публиката. За мен той е „моето бижу“. Обяснявам си успеха му с това, че българите в чужбина все повече четат съвременни български автори, а когато книгите им са прочитани от популярни актьори, интересът към тях нараства неимоверно. Авторите, с които започнахме новото издание, са Захари Карабашлиев, Мария Лалева, Мария Касимова-Моасе, Маргарита Петкова и Добромир Банев, а актьорите са Симеон Лютаков, Нона Йотова, Цветана Манева, Татяна Лолова и Петър Антонов. За да се осъществи този проект, огромна роля изигра сътрудничеството на Арт театър с Българския културен институт в Берлин, в чиято зала хората се събират за литературните четения. Тук атмосферата е абсолютно лична, всеки от присъстващите се докосва до авторите и актьорите, задават се въпроси и неусетно публиката се пренася във времето и пространството на текста. Вълнението е огромно. Сърдечната и уютна обстановка създават усещането за близост и връзка между присъстващите.

По един елегантен начин създадената от мен културна организация се превърна в свързващо звено между българските творци и българите в Германия. Започнахме да прожектираме и български филми в различни градове в Германия. Създадохме едно свое общество, което контактува помежду си и си сътрудничи. На всяко наше събитие публиката се увеличава, а най-голямата ни заслуга за това се оказаха субтитрите на филмите, които изиграха огромна роля в присъединяването на немскоговорящи любители на българската култура и изкуство към света на Арт театър.

Разбира се, и трудности не липсваха. Най-голямото предизвикателство се оказа времето на епидемията от коронавирус. Дойде като гръм. Театрите затвориха врати. Свалихме спектаклите. Но не спряхме!

След обръщение на канцлера Ангела Меркел и с цел да не създаваме предпоставки, които да водят до опасност за здравето на хората, на 24. октомври 2020 г. отменихме всичките си организирани събития до края на годината, но продължихме да творим красота – проектът „Известни актьори четат съвременни български автори“ се реализира онлайн. Това начинание бе подкрепено мигновено от театрите, актьорите и творците, с които Арт театър има дългогодишно сътрудничество. Присъединиха се институции и български училища, чрез които посланията на артистите достигнаха до много хора извън пределите на България.

Така неусетно пред всеки участник в нашето сплотено общество, тръгнал да търси по-добрия живот по чуждите земи и скрил в сърцето си обичта към България, се разкриваше път към Родината. А Родината е такава, каквато я носим в сърцата си – близка или далечна, но винаги България!

С Цветана Манева, Георги Тошев, Мария Касимова-Моасе

Татяна Лолова

Актьорите Иво Сиромахов, Краси Радков,
Пламен Великов и Стела Ганчева
в пиесата „Островът“

Поредните гости в Арт театър